

Modernin kohtaaminen 1800-luvulla 1800-talet och mötet med det moderna

1800-luvun tutkimuksen verkoston 4. vuosikonferenssi
Nätverket för 1800-talsstudiers fjärde årskonferens

Helsinki / Helsingfors, 26.–27.1.2011

Konferenssi on maksuton ja avoin kaikille. Se järjestetään yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Topelius-seuran sekä Suomen Akatemian rahoittaman FOC-projektin ja NOS-HS-rahoitteisen *Opera on the Move* -projektin kanssa.

Järjestelytoimikunta: Anna Kuismin (Helsingin yliopiston tutkijakollegium), Eeva-Liisa Bastman (Helsingin yliopisto), Kaisa Kauranen (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Helsingin yliopisto), Kirsi Tuohela (Turun yliopisto) ja Anne Sivuoja (Sibelius-Akatemia).

Konferenssen är gratis och öppen för alla intresserade. Den ordnas i samarbete med Finska Litteratursällskapet, Topeliussällskapet samt FOC-projektet som finansieras av Finlands Akademi och projektet *Opera on the Move* som finansieras av NOS-HS.

Organisationskommittén: Anna Kuismin (Forskarkollegiet vid Helsingfors universitet), Eeva-Liisa Bastman (Helsingfors universitet), Kaisa Kauranen (Finska Litteratursällskapet & Helsingfors universitet), Kirsi Tuohela (Turun yliopisto) och Anne Sivuoja (Sibelius Akademin)

OHJELMA / PROGRAM

Torstai / Torsdag 26.1.2012

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasali, Hallituskatu 1
Finska Litteratursällskapetets festsal, Regeringsgatan 1

10:00–12:00 Avaus / öppning: Anna Kuismin & Eeva-Liisa Bastman

Yleisluennot

Kati Mikkola, SKS & Helsingin yliopisto

Vastustajat valokeilaan – Uutuuksien vastustuksen uskonnolliset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset ulottuvuudet

Hannu Salmi, Turun yliopisto

Tähteys, musiikki ja 1800-luvun muuttuva julkisuus

RINNAKKAISET ESITELMÄT, Tieteiden talo, Kirkkokatu 6
PARALLELA FÖREDRAG, Vetenskapens hus, Kyrkogatan 6

13:00-14:30 **I Moderni valistus**

Sali 405 Puheenjohtaja: Tuija Laine

Aino Sarje, Jyväskylän yliopisto

Kehonmuokkaus tuli suomalaiseen liikuntakulttuuriin

Olli Viitaniemi, Helsingin yliopisto
Modernisaatio ja raitistamisen diskurssi

Ilkka Mäkinen
Onko luettava oikeanlaista kirjallisuutta? Kolme näkökulmaa lukemista käsittelevään keskusteluun 1870–1915

13:00-14:30 **II Kansa ja kansalaisuus**

Sali 401 Puheenjohtaja: Ulla-Maija Peltonen

Matti Klinge, Helsingin yliopisto
Kansalaismielen synty Helsingissä

Hannele Ketomäki, Sibelius-Akatemia
Porvoon kevätjuhla fennomaanien kansallisten tavoitteiden toteuttajana

Andreas Kalkun, Eesti Rahvaluule Arhiiv, Tartto
Viron terra incognita F. R. Kreutzwaldin kirjoituksissa: Setojen (setukaisten) kansanrunouden konstruoiminen

13:00-14:30 **III Mötet med den moderna mannen i svensk 1800-talslitteratur**

Sal 404 Ordförande: Heidi Grönstrand

Anna Williams, Uppsala universitet
På gränsen mellan tvänne verldar: Anne Charlotte Lefflers män

Eva Heggstad, Uppsala universitet
Prästen, läkaren, bonden och den dekadente snobben: Mansgestalter i Victoria Benedictssons romaner

14:30-15:00 Kahvi / Kaffe / Coffee

15:00-16:30 **IV Sivistys, minä ja itsetietoisuus**

Sali 405 Puheenjohtaja: Heli Rantala

Anu Salmela, Turun yliopisto
Itsemurha – modernin pimeä puoli: Sivistys ja kaupunkielämän kiihkeys itsemurhien selittäjinä 1800-luvun Suomessa

Heikki Kokko, Tampereen yliopisto
Modernin kohtaava sivistyvä minä: Käsitteitä sivistyksestä 1850–1860-lukujen julkisuudessa

Anna Rajavuori, Helsingin yliopisto
Käsitys itsetietoisesta työläisestä keskisuomalaisien sosialistiagitaattoreiden matkakertomuksissa 1907–1908

15:00-16:30 **V Body, gender and ideology**

Sali 401 Chair: Kristina Malmio

Sanna Nyqvist, University of Helsinki
*The Aesthetics and politics of nineteenth-century burlesque: Lydia Thompson's
"Saylor Boy" in Helsinki and Stockholm*

Ann-Sofi Lönnngren, Uppsala universitet
*Kropp, materialitet, identitet: Pre- and postmoderna perspektiv på det moderna
subjektet hos Strindberg och Lagerlöf*

15:00-16:30 **VI Det moderna genombrottet i Norden – kvinnliga textens perspektiv**

Sali 404 Chairs: Kirsi Tuohela & Maria Vainio-Kurtakko

Birgitta Johansson, Göteborgs universitet
*Känslor, erfarenhet och politiskt ställningstagande i Anne Charlotte Lefflers drama
Hur man gör godt*

Saija Isomaa, University of Helsinki
*Echoes of Tolstoy's Anna Karenina in Victoria Benedictsson's Fru Marianne and
Juhani Aho's Papin rouva*

Kirsi Tuohela, University of Turku
Life or theatre? Women's autobiographical texts in the modern breakthrough period

Maria Vainio-Kurtakko, Helsingfors universitet
"En nutids lögn": Två adelsdamer och den ambivalenta emancipationen

16:30-18:00 **VII Väistyvät ja nousevat**

Sali 405 Puheenjohtaja: Kai Häggman

Marja Vuorinen, Helsingin yliopisto
*"Laho pihlajakuja on kaadettava!" Aatelin kartanotalous 1800-luvun
modernisaatiodiskurssissa*

Kirsti Salmi-Niklander, Helsingin yliopisto
*Aatteita ja houkutusia: Kaksi 1880-luvun maalaispoikaa kirjallisissa ja sosiaalisissa
verkostoissa*

16:30-18:00 **VIII Modernisaatio ja kotieläinhistoria**

Sali 401 Puheenjohtaja: Saara Tuomaala

Hilja Toivio, Tampereen yliopisto
Valtion hevospolitiikka suomalaisen hevosen uudistajana 1835–1907

Mirja Mäntylä, Tampereen yliopisto
Lehmät ja maito tarkkailun ja kontrollin kohteiksi

16:30-18:00 **IX On Stages! 1**

Room 313 Chair: Ulla Broman-Kananen

Pentti Paavolainen, Sibelius Academy

The language issue and the role of Nikolay Kiseleff, merchant and part-time executive of the Nya Theatern

Kaarina Reenkola, University of Helsinki

Engagement in Paris 1896: Senator Heikki Renvall and Prima Donna Aino Ackté at the heart of the Modern

Svetlana Toivakka, University of Helsinki

Prima Donna Alma Fohström (1856–1936): A fair daughter of the Northland

16:30-18:00 **X Threats of modernity**

Room 404 Chair: Anna Hollsten

Margaretha Fahlgren, Uppsala universitet

Staden som hot eller möjlighet i svensk sekelskifteslitteratur

Kirsi Keravuori, Finnish Literature Society & University of Turku

Women invade the world: Fear of the modern in the sci-fi fantasy E. F. Jahnsson from 1883

Moa Holmqvist, Uppsala universitet

Transmotiv som modernitetsmarkör i Aurora Ljungstedts Moderna typer

Perjantai / Fredag 27.1.2012

10:00-12:00 Plenarföreläsningar / Plenary lectures

SKS / FLS

Tuomas M. S. Lehtonen, Finnish Literature Society

Welcome to the Finnish Literature Society

Merete Mazzarella, Helsingfors universitet

Mellan gammalt och nytt – Fredrika Runeberg och Zacharias Topelius

Roberta M. Marvin, The University of Iowa

Traditionalism and Modernism in Portraying the Prima Donnas of Victorian London

RINNAKKAISET ESITELMÄT, Tieteiden talo, Kirkkokatu 6

PARALLELA FÖREDRAG, Vetenskapens hus, Kyrkogatan 6

13:00-14:30 **XI Tiedonvälitys ja moderni**

Sali 405 Puheenjohtaja: Pirkko Leino-Kaukiainen

Anna Kuismin, Helsingin yliopiston tutkijakollegium

”Murhe virsi Wicko Sanomain kaipauxesta” – Sanomalehti modernin airuena 1820-luvun Suomessa?

Laura Stark, University of Jyväskylä

Imagined localities: Rural readers’ and correspondents’ encounters with modernity in mid-19th-century Finnish-language newspapers

Sami Suodenjoki, Tampereen yliopisto
Maalaisköyhälistön suhde esivaltaan ja nationalismiin anomuskirjeiden valossa

13:00-14:30 **XII Debatter och reformer**

Sali 401 Ordförande: Mirja Saari

Jennica Thylin-Klaus, Åbo Akademi & Svenska Litteratursällskapet
Rättstavningsdebatten och moderniteten

Henrika Tandefelt, Helsingfors universitet
Baronerna på Sarvlaks: Adelskap och manlighet i samhällets brytningsskede ca 1880–1930

Christoffer Sundman
Paradigmskiftet i arbetet för utvecklandet av det finska lantbruket i slutet av 1800-talet

13:00-14:30 **XIII On Stages! 2**

Sali 404 Chair: Anne Sivuoja

Owe Ander, Stockholm University
Opera as a showcase for the Modern

Anne Reese Willén, Uppsala University
The Royal Opera as the centre of Swedish musical life mid-19th-century

Jens Hesselager, University of Copenhagen
Opera as lieu de mémoire

14:30-15:00 Kahvi / Kaffe / Coffee

15:00-16:30 **XIV Muutoksia ja murroksia**

Sali 405 Puheenjohtaja: Eija Stark

Kaisa Kauranen, Helsingin yliopisto & SKS ja Kati Launis, Turun yliopisto
Raamatullinen torppari ja rajoja rikkova kansalaisaktiivi sääty-yhteiskunnan murroksen kuvastajina

Anne Ollila, Turun yliopisto
Valokuvaus modernina ammattina ja modernin elämäntavan tallentajana

15:00-16:30 **XV Uskonto ja moderni**

Sali 401 Puheenjohtaja: Päivi Salmesvuori

Katja Weiland-Särmälä, Helsingin yliopisto
Modernin kohtaaminen uuden polven papiston silmin

Tarja-Liisa Luukkanen, Helsingin yliopisto
Suomalaisen papiston juutalaisvastaisuus 1800-luvun lopulla

Antti Harmainen, Tampereen yliopisto
*Moderni uskontona: 1800-luvun lopun uususkonnolliset virtaukset ja suomalaisen
miessivistyneistön muuttuva maailmankuva*

15.00-16:30 **XVI Näyttämöillä! / On Stages! 3**

Room 404 Chair: Ilona Pikkanen

Ulla Broman-Kananen, Sibelius Academy
Staging a national language: Opera in Christiania and Helsinki in the 1870s

Martin Knust, Stockholm University
Assimilation, adoration, irritation: Some trends in the early Nordic Wagner reception

Jukka von Boehm, University of Helsinki
Remarks on 'left-wing' Wagnerism at the end of the long nineteenth-century

16:30-17:00 **Loppukeskustelu**

Sali 405 Seuraavan konferenssin aihe ja järjestäjät